

a Cotlliure (Font Rius § 223)? *Montpalau* < MONTEM PALATII 'castell del palau'? Doncs *Montpalà* seria err. per això mateix? o l'hapax *Montpalà* ve de MONTE PALATIANU?

Palàcio, *-àcios*: testimoni d'aquesta forma valenciana antiquada [no cast.] en *DECat.* VI 191a6-15. *Palàcios* essent nom d'una cova te. Ontinyent (XXXII, 113, 14) ja es veu que és tradicional, no castellanisme.

Palacreu, V. *Pera-* (2) *Poladella*, V. *Panadella*
Lo Poladró, V. art. *Calladrons*

PALAFANGA

Nom de conreus i grups de regatge que els irri-guen. Derivats del mot *Palafanga*, en el sentit de recs de drenatge, i d'alcaavons i desaigües, sobretot rossellonès i val., *DECat.* VI, 182a26ss., 49ss. Més aviat que compost de *pala* i *fanga* (eines agrícoles etc.), potser compost de PALUS 'aiguamoll'. Amb el verb *fangar* (*DECat.* III, s. v. *fanga*) (que també havia designat una mena d'aixada, 182a14ss.).

La Palafanga, pda. de camps, te. Fuliola (XLVI, 66.42). A Costur *La Palfanga*, (XXIX, 8.12); per a tota l'extensió entorn: *les paláfanges* (10.13, '31x'08), és terra d'olivar, vinyes i conreus, Barranc de la *Palafanga* te. Benifallim (XXV, 72.13). I a Menorca, un derivat *palafanguer* 'pagès que hi treballa' (182b4-8) d'on el nom d'un llocarró, te. Favàritx: *Es Palanguers: P. de davant* i *P. de darrere* (*Masc.* 8H3). Un d'ells havia rebut terres amb la conquesta de Múrcia: «Adam de Gales, *palafanguer*» *Rept.* de 1280, ed. Torres F., 32).

Possiblement sigui arriscat suposar que s'hi relacioni el nom de *Les Parabesses* (*parabçses*) recollit al Perelló, entre Cullera i l'Albufera (XXXI, 18.29); aquest, però, es relaciona amb el nom *bçses*, de l'Hort de *Besses* que ja és dins l'àrea urbana de la ciutat de Cullera: doncs, indrets bastant allunyats un de l'altre; en tots dos és xocant la pron. amb *ç* oberta, tan insòlita en val., sense exemple davant ss. No sols per aquesta raó, també per altres, és impossible equiparar-ho al cat. *beces* 'branques pariones' (*DECat.*, s. v. *bessó* i b. II. BISSUS 'doble' o amb *veça* 'llegum'. Essent llocs regats amb aigua abundosa, pensem si es podrien relacionar amb *palafanga* i amb *bassa*. Hauria de ser que pel pas a través de l'àrab el cat. o ibèric *bassa* es pronunciés *bāsa* (i PALUS, membre de *pala-fanga*, es tornés *para-* per la neutralització morisca *r = d*). Doncs: *pala* (< PALUS) de *basses* també adaptat al tipus de *para-vent*, *para-fang* (de carruatge), *para-fula* (*DECat.* VI, 22-60).

PALAFOLLS

Famós castell en ruïnes, que dona nom al llogaret de Sant Genís de Palafolls, i al municipi, situat a 5 l'extrem oriental del Maresme, entre Malgrat i Tordera.

PRON.: *palafòls* més rarament *palafòls*, però en el país sempre s'ha oït amb *ç* oberta a Pineda, Malgrat, Tordera, Palafolls etc., 1916 i ss.; amb *ç* tanca-da només ho diuen alguns forasters.

MENCIONS ANT. Sembla referir-se ja a aquest lloc —per l'advocació a Sant Genís i la situació prop de Pineda— si bé només hi era designat pel genèric *Palatiolo* 'palauet' un precepte del rei Lluís a. 953 15 o 948, després refet per Lotari, a. 982, on dirimint qüestions entre els monestirs de Banyoles i de St. Pere de Roda, se'ls reconeix una *cella* o *mansum*: «in com. Gerundense in loco c. d. Pineta, cum alode *Palatiolo*» (*Cat. Car.* II, 231.16; i Monsalv. XVIII, 178); i «in com. Gerundensi, mansum infra Gerundam, alodium *Palaciolo*, cum eccl. Sti. Genesisii» (982, *Cat. Car.* II, 243.14; cf. Monsalv. I. c. i XI, 184; *MarcaH* §§ 83, i 130; Villan. *Vi. Lit.* XV, § 14). Fem memòria que Pineda i Palafolls pertanyen al comtat de Girona «infra Gerundam».

Deixant, doncs, com poc certes aquestes mencions, que de tota manera no afecta el NL estudiat, enumerem les que contenen aquest nom, i que es refereixen indubtablement a aquest lloc o dels seus senyors. 1133: Berengarii de *Palafols*, subscriu la donació que fa Magenci del Castell de Cornellà als comtes de Bna. i de Besalú, entremig de B. de Palau i R. D. de Medinyà (*CoDoACA* IV, 17.18); 1134: Berengarii de *Palafols*, subscriu un doc. dels Templers (Albon, *Cart. du Temple*, p.n 54); 1140: en un doc. de fe atorgat al bisbe d'Elna pel Comte de Bna., firmen A. de Lerç i S. Perela, seguits de Berengarii de *Palafols*, G. de Mataplana etc. (*MarcaH.* § 378.5f., col. 1287); 1145: Berengarius de *Pellansulvam* signa en l'Acta de dotació i edificación del Monestir de Roca-rossa (veg. la nota final ad. sobre aquest agreujament del sobrenom *Pelafolls*, del noble En Berenguer); c. 1173: litigi sobre el castell de Lloret (*Lauret*) entre l'hereu de Bernat de *Palafolls* i el bisbe de Girona (*BABL* II, 276; *Esp. Sagr.* XLIII, 474); 1195: «Berengarius de *Palafols*» i «Petrus de *Palafols*» (*Cart.* de Roca.R., § 91 i § 40); 1207: Guill. de *Palafollis* (ibid. § 26); 1211: Elisenda de Vilademany dona a Sta. Ma. de Roca-rossa «cum voluntate Guillelmi de *Palafols*, omnes decimas --- q. accipere debemus in termino castri de *Palafols* et parr. St. Jenesii de Vileles» [o sigui St. Genís de *Palafolls*, també dit de *Vivelles*, capella limitrofa, veg. art. infra] (*Cart.* Roca-rossa, § 55 11, p. 59.11f); 1225: G. de *Palafollis* (Villan. *Vi. Li.* XIII, 308); 1245: «Ysacho de *Palafols*, judeo» (CCandi,